Országos Széchényi Könyvtár - National Széchényi Library

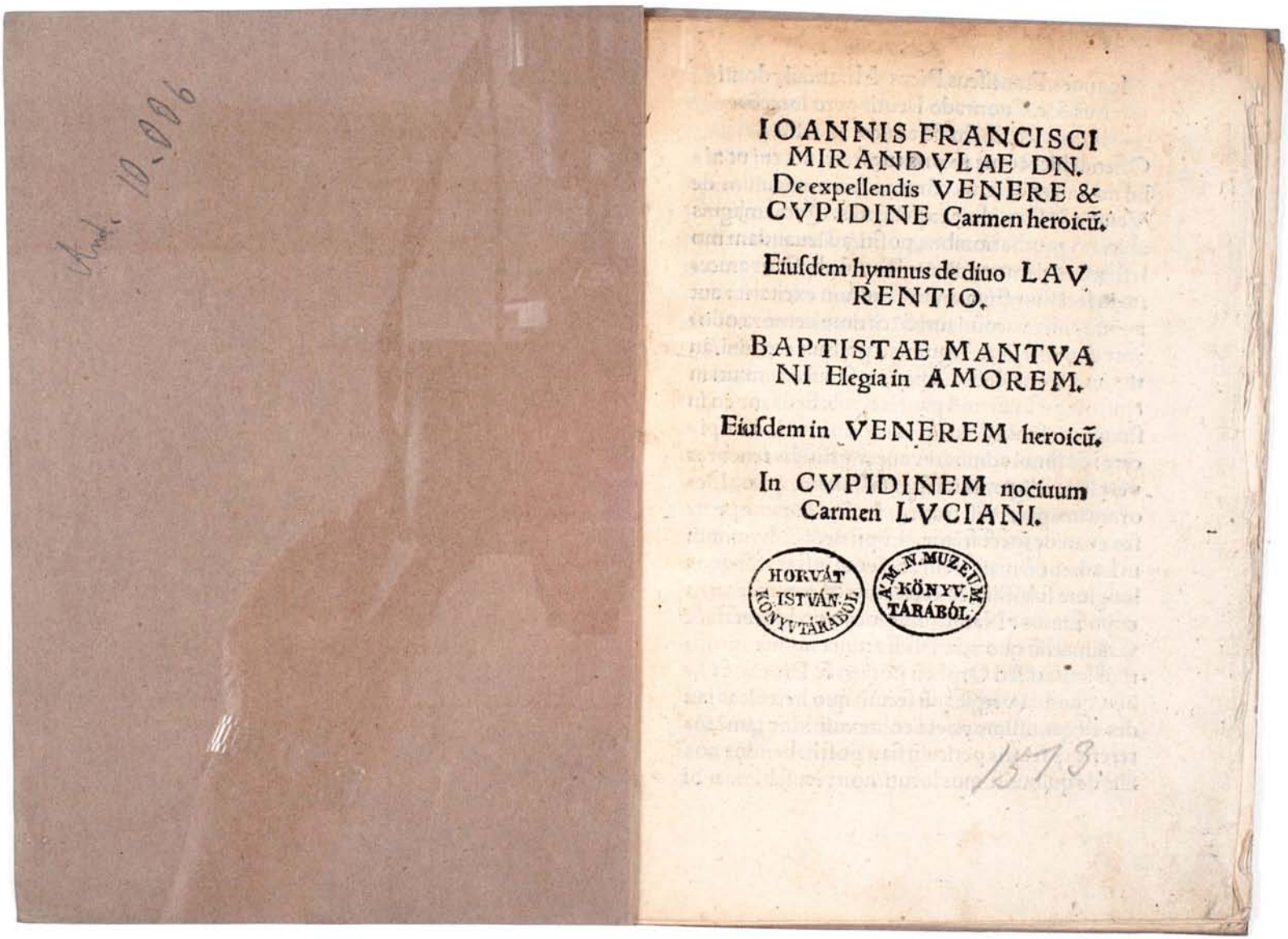

Ant. D. 906

IOANNIS FRANCISCI
MIRANDVLAE DN.
De expellendis VENERE &
CVPIDINE Carmen heroicũ.

Eiuſdem hymnus de diuo LAV
RENTIO.

BAPTISTAE MANTVA
NI Elegia in AMOREM.

Eiuſdem in VENEREM heroicũ.

In CVPIDINEM nociuum
Carmen LVCIANI.

HORVÁT ISTVÁN KÖNYVTÁRÁBÓL
A.M.N.MUZEUM KÖNYVTÁRÁBÓL

1513.

Országos Széchényi Könyvtár - National Széchényi Library

Ioannes Franciſcus Picus Mirandulę domi
nus &c. Cuonrado Peütingero iurecõ-
ſulto: viro docto & amico. S.

Offendi hic Romę uxoris tuę fratrem: cui ut ni-
hil non ad te darem / cõmune feci opuſculum de
Venere & Cupidine expellendis. Quod magnis
animi in pturbationibus poſiti/ad leuandam mo
leſtiarũ molem cecinimus. Tantũ abeſt: ut amœ-
no in ſeceſſu/ęſtiua umbra cantum excitarit: aut
animũ curis vacuũ/lauri & citriorꝝ nemora odo-
rata demulcerint. Argumẽtũ prębuit carmini/an
tiquum Veneris & Cupidinis ſimulacrum: uti in
epiſtola ad Liliũ non paucis retuli. Sed ſane eo in
ſimulacro ſimul & artificis ingeniũ licebat ſuſpi-
cere: & ſimul admirari vanę ſuꝑſtitiõis tenebras
verę luce religionis ita fugatas/ ut nec ipſorꝝ De-
orum imagines niſi truncę / fractę/ & pene pror-
ſus euanidę ſpectarẽtur. Eijpſi dedi & hymnum
in Laurentiũ martyrem: nõ eorꝝ inſtar triũ quos
longiore ſubſellio & edidimus/& commentarijs
expoſuimus. Namq̃ hoc loco non Homerũ &
Callimachũ quo ad verſuũ attinet numerum/ſu-
mus imitati: ſed Orpheũ potius/& Proclũ/& fi-
lum quoddã vergilianũ ſecuti: quo herculeas lau
des elegantiſſime poeta contexuit. Hoc tamẽ in-
tererit: cꝑ ſi artis periculũ fiat: poſthabendos nos
illis de quibus ſumus locuti/non recuſabimus. Si
autẽ materię rerũcꝑ ipſarꝝ fiat exꝑenſio: longe ha
bebimur ab æquo eſtimatore ſupiores. Nos em̃
vera & ſolida cecinimus: illi falſa penitus & ina-
nia. Mitterẽ ſi per occupatiões liceret/ maioris &
operę & diligentię volumina. Nam poſt illa no-
ſtra & de prænotione rerꝝ/ & de fide theorema-
ta/& alia quæ ſunt Argentoraci ſtãneis impreſſa
notis: plæraq̃ compoſuimus/ac in manus habe-
mus: de diuino amore libros quattuor: & logica
rum inſtitutionum libros quinq̃: & de vanitate
doctrinę gentiũ libros ſex. qui quidẽ uti opinor/
plurimũ ſunt ſubituri ſermonis. Reteximus enim
uniuerſam philoſophiã humano quæſitã ingenio:
Ariſtoteleãcꝑ maxime in libra appẽdimus. Quã
ob rem multas in me conflandas eſſe calũnias nõ
ſum animi dubius. Sed præſtat mea quidẽ ſentẽ-
tia: a veritate contra vanitatẽ ſtare contumelijs
preſſum / cꝑ a vanitate contra veritatẽ laudibus
onuſtũ. Sunt & alia. Necꝑ em̃ conficio noſtrarũ
catalogũ lucubrationũ: quibus ſi aliquid ocij da-
bitur: & imponi extrema manus poterit: & cura
ri/ut in Germaniã uſqꝑ perferant tui gratia. Quẽ
& nomine litterarꝝ/& veteris amicitię non diligi
modo a nobis/ſed amari ſcias: plus etiam cꝑ tute
ipſe uncꝑ arbitrareris. Vale. Romæ Idibus Nouẽ
bris. M D XII.

Országos Széchényi Könyvtár - National Széchényi Library

IOANNIS FRANCISCI PICI
Mirandulæ domini &c. de expellendis Venere & Cupidine.

Idalios ignes/cęcicꝙ CVPIDINIS arma/
Atcꝙ dionęos procul ablegare furores
Fert animus. Da casta parens/ieſſea propago/
Da virgo/æternum virgo: quę ſola furentum
Luxuriem ſacro pręſtas compeſcere partu:
Da p̃cor & Veneres/ & q̃s maleſana vetuſtas
Aligeros finxit dementia numina fratres/
Exturbare: nouo longe & diſpellere cantu.
Fertur in antiquis Penięcꝙ Poricꝙ hymeneis
Natus Amor: nata vix de genitrice/ frequenti
Dũ menſa inter ſe celebrant conuiuia Diui
Stellato in ſolio/viridicꝙ Dieſpitris horto:
Ebria Cœlitibus dũ mens: dum nectare dulci/
Et dulci ambroſia ſaturis pulcherrima rerum
Quas gigni ſit fas/iã tum obuerſatur imago:
Altera de pelago pharetrati mater Amoris
Naſcitur: & Paphias olim ſibi vendicat arces:
Aegyptumcꝙ: altaſcꝙ erycino in vertice ſedes.
Verꝝ alias etiam Veneres ambage retenti
Falſorum Diuum/priſci cecinere Poetę:
Quis varios etiam ludo ſubmittere amores
Cœpere: & varijs implere poemata monſtris.
Hinc Cypro exiliunt pueorꝝ multa volantum
Agmina: quę rutilis facibus/ quę corpe nudo/
Quęcꝙ arcu & varia tergus pulſante ſagitta
Circũeant terrã/aera/ęquora/ęthera/cœlum.
Vt quemcꝙ tetigere/furit. Sic perdita curſu
Phębęo (ut p̃hibent) quondã penęia Daphne:
Sic Phębẽ ſtimulãt/petere Endymionis amati
Cõgreſſũ: & celeres firmare ſub ęthere bigas.
Auſa quocꝙ & volucri ſulcantem cęrula curru
Neptunum/ vaſtis mirũ inflãmare ſub undis.
Atcꝙ louẽ ſceptro inſignẽ/& diademate ſcuũ/
Et triſido armatũ victricem fulmine dextram
Nõ verita impetere: & pectus tẽtare veneno:
Quo tauri in faciẽ/& lychni vertaẽ/& auri.
Scilicet in furias ignemcꝙ incurrere Diuos
Finxerunt: q̃niã pecudũ/volucrũcꝙ/natantũcꝙ
Om̃e genus ruere in venerẽ inſpexere: hoĩeſcꝙ
Propterea & bella / & cędes inferre cruentas:
Atcꝙ cupidineis labefactos corda venenis/
Et nemora & ſaltus luſtrare: atcꝙ ęquora ſęua
Illuni ſub nocte cito ſulcare natatu.
Quãdo etiã infernas/magno ĩflãmatus amore
Coniugis ereptę / eſt auſus tentare latebras
Threicius vates: Neptunicꝙ alta propago/
Pirithoum ſuperos ſecũ ut reuocaret ad axes:
Lurida tęnarei ſubijt penetralia Ditis.
Sed q̃d ego ambages/vana aut cõmẽta ſecutus?
Ad ſumam: ſpẽs Venus eſt. mox inde Cupido
Exoritur: quoniam ſpecie & cupit ipſe potiri:

Országos Széchényi Könyvtár - National Széchényi Library

Atq; frui ſpera t. Sperando & viuit amator.
Cauſa bonoq;/bonicq; umbrę reddẽda:q; in ſe
Splendeat: inq; animo facili veſtigia firmans/
Hęreat actutũ:& ſtimuletur auara voluntas.
Et ęca illa quidem: claro ſed lumine mentis
Ducta/boni extremã conatur tangere metaz.
Hinc cur ęcus Amor:curq; exoculata volantis
Pingatur pueri facies deprendere poſſis:
Curq; bonũ/ſimulq; boni ſimulacra frequẽter
Alliciant animum ſępe in ſua damna ruentem:
Sed diuerſa ſibi cur nomina fecerit ardor
Intimus/ut noſcas:id res pręſtabit amata.
Nam ſi ipm fontemq; boni / ſum̃umq; tonãtem
Ardes:ingenti conatu/ingentibus alis
Quas tibi nec cęra/nec filo Dędalus olim
Aptarit:firmo ſed glutine mater Amoris
Alma fides caſti:flammatos feruidus axes
Egredere:& pietas tibi nomina fecerit ardens:
Atq; amor/ atq; charis plauſu celebrata freq̃n
Ideas rerum ſi contemplator ab alta ti.
Naturę ſpecula mireris/tactus ab œſtro
Cœleſti:Veneris diceris captus amore
Aetherię: & ſuperam pẽnis ſublatus in oram:
Vt fluxas rerum formas/rerumq; figuras
Degeneres illinc deſpectos lumine puro.
Si te ſollicitant faſces/& purpura Regum:
Ambitio eſt. Stimulis auri vexaris iniquis:
Surgit auaricies. Facie ſi captus amata/
Spicula perſentis ſuccẽdere in oſſibus ignem:
Senſilis hoc Veneris vulnus/ pueriq; volantis
Fertur:ab aurata & prodire inſigne ſagitta.
Namq; ubi membrorę vultus diſcordia concors
Fulſerit:& grata fuerit compage reuincta:
Ipſa oculos afflat ſubito:celeriq; meatu
Labitur affecti tacita ad penetralia cordis.
Idq; trahit velut chalybem magneſia cautes:
Et tractũ accendit: generatq; in pectore flãmã
Illecebris fotam placidis/gratoq; decore.
Temporis at paruo ſpacio decor ille recedit:
Diſperit & flãma in tenueis euanida fumos.
At ſi fœcundi cupias commercia lecti:
Spurca venus prodit:pmixta dolore voluptas
Dulcedo adſiſtit: ſed mox ſuccedit amaror:
Prędeditq; etiam.nam ni fax illa tetenti
Seminis urgeret:non ſurgeret ipſa libido.
Hĩcq; dolos placida ut naturæ munia tractos.
Sz pce ad ſobolẽ.neq; eñ meta ipſa voluptas.
Nam ſi plus nimio cupis oblectarier:inde
Prodit amaricies/ & mille incõmoda vitæ.
Scilicet hanc legem primęua ab origine rerum
Afflixit natura parens mortalibus:inq;
Perpetua incidit ſolido ex adamãte columna:
Vt ſemper multos Venus ĩmoderata dolores
Afferat:innumeras labes/uorboſq; necemq;:

Országos Széchényi Könyvtár - National Széchényi Library

Et curuę ãnte diem prętendit damna ſenectæ.
Sed finge illecebras/ luſus/ noua gaudia/mille
Blandimenta tibi laſciuo accreſcere luxu:
Quid tibi? qd reſtat? Momẽto extinguit uno
Quidquid anhellanti conatu exhauſeris horę
Dimidio: & celeri refugit poſt terga volatu.
Tam cito per ſpaciũ duodeno tramite flexum
Herculis ad lucũ/celebris prope flumina Piſę/
Nunc̃ abijt ſonipes elęo in puluere victor:
Q; cito dilapſa eſt Veneris iucunda libido:
Nec repetita poteſt ulla retinerier arte.
Pręterit ut rapidus mõtano e vertice torrens:
Effugit & ſcythico borea / & violentior euro.
Ac veluti cribro ſi lympham inferre pararis:
Quo magis ĩfundas/ tãto magis effluat hũor.
Sic & aquã fractis/fundoue carentibus urnis
Cocyti ad fluuiũ/laſſata inuergere dextra
Fœmineã turbam vates cecinere vetuſti.
At quinam extiterit pharetrati fructus Amoris:
Cũ tela in vacuum defixit plurima pectus:
Cũc̃ oſſa in cinerẽ face multa/ oẽſc̃ medullas
Verterit: argiuo perijt cũ Pergamos igni
Teſtis: & inachias q̃ multa eſt flãma p̃ urbes
Digreſſa: & libycos etiam populata penates.
Quid mẽorẽ ĩfandę iugulatũ agamẽnona dextra
Cõiugis? exiliũ & ꝑfugi Diomedis ad Arpos
Ne iã coniugiũ/& pulchrã Calydona videret?

Quid referã extinctã Bœotia ad arua furentũ &
Diſcerptam manibus nimio feruore puellam?
Quid puerũ manibus laniatũ Actęona narrẽ?
Heu nimiũ laceris laniatũ Actęona membris.
Teſtis & ionijs Leuonia ſaltibus uſa.
Teſtis Steſicoro vati cantata Calyce:
Teſtis & ipſa ſuos Igneis quæ ferre recuſans/
Idaliam ambratio reſtinxit lampada fluctu.
Et qui ſeruilem doctus verſare tumultum
Drimacus: inſano iugulum poſtponit amori.
Iphis in exemplo eſt: Philis rhodopeia: Dido:
Et pergens ad buſta Nini: babylonia Thyſbe.
Quęc̃ olĩ ad ſcopulos multor̃ ex oſſibus albos
Et cantu allecta/& natiuo inducta furore/
Appulit ætherei plebes ignara theatri.
Et quę Circeos Ithacenſis turba furores
Haurit: & humanas facies exuta/ferarum
Induitur vultus: dominęc̃ ad iuſſa ſuperbæ
Immũdis ſtabulat̃ haris. Sic improba Gorgon
In ſaxa/in marmor ſtupidos cõuertit amãtes.
Sic tranſformatos habitus conſuere vetuſti
Cultores ſophiæ/tenui mandare papyro:
Seu qui palladias arces tenuere biformi
Cecrope regnatas: ſeu qui tenuere Grotonẽ:
Quos una inſtituit Smyrne telluris alumnus.
Vnde noua emerſit mutandę fabula formę.
Hĩc Theodori/atc̃ hĩc graij Callíſthonis ora:

Országos Széchényi Könyvtár - National Széchényi Library

Incꝑ alios conuerſa modos: & in ora ferarum.
Inde & Peligni celebrata inuenta poetę:
Cõmentũ & Siculi vatis / quẽ carmina piſcem
Fecere: & ſtirpem terræ radicibus actam:
Et volucrem pinnis vacuũ p̃ inane vagantem:
Quã cito quod cecinit fuerit κοῦρος τὲ κορώτε.
Hinc Syrij in brutum facies mutata ſophiſtæ/
In quod mox ſeſe deceptus pyxide vertit
Lucius: antiquæ renouans figmenta Crotonis.
Illuc Thallides/& Pantho cretus/& alta
Quicꝑ Samo quõdaꝫ miſſus Hermodime: q̃cꝑ
Inſtabili Ortygia genitus doctiſſime Pyrron
Migraſti: & phario ſoluens de littore Typhis
Auſoniuꝫ ad portum te te olim vexerat/ipſum
Quẽ fore prodiderat phœbea voce ſacerdos
Pythias: atꝗ illinc nomen traxere parentes.
Tu (ni veſanis ambagibus omnia miſces)
Quid tibi ſ vis ne aliud/cũ aĩm ĩ diuerſa ſ uoluis
Corpa ſ quidnã aliud c̃ꝑ vim exp̃ſſiſſe veneni
Idalij ſ quo tincta ferus ſua tela Cupido
Exercens/miſeros in amatum vertit amantes.
Ergo agite o iuuenes/ſpurcũ ablegate furorem/
Quo brutũ ex hoĩe induitis: q̃ Pergama q̃ndã
Arſerunt: quo iactat amans incendia flammas.
Sirenũ a ſcopulis rapido diſcedite curru.
Vela date: ac nunc̃ꝑ vobis terra illa petenda eſt
Circęo prętenta ſinu: nunc̃ꝑ arua Calypſus
Intranda: & nunc̃ꝑ phorcynidos arua Meduſę.
Nunc̃ꝑ Ephyres portũ (ſi mens nõ lęua) ſubite.
Effugite & curſu celeri Sybaritida terram.
Vnũ etiam vobis iuuenes præꝑ omnibus unum
Prędicam: veſtrę vobis ſi cura ſalutis:
Si caſti vos tangit honos: ſi cura pudoris:
Linquite fallacem Babylona: relinquite molles
Illius illecebras/permixtaꝗ mella veneno.
Hue etenim nimiũ/nimiumꝗ nocẽtia monſtra
migrauere: truces Scylleꝗ/& Gorgones/atꝗ
Harpyię in mediis poſuere ſedilia templis.
Necnõ q̃ Athlantẽ olim / & q̃ Titana parentẽ
Agnorunt: fraudes nec dedidicere vetuſtas:
Semiferęꝗ etiam caprearum rupe recentis
Mutauere domus Babylonis/& aurea tecta:
Atꝗ ſuper ſacra ſidunt Acheloides æde.
Huc quantum cærę ſicula depromitur herba/
Huc huc cecropius q̃cquid cogebat Hymetus/
Moly veni: veniat diſtrictus & enſis Vlyſſei/
Conſtanti auertẽs magicos molimine cantus:
Vanaꝗ ſopiti ludens pręſtigia ſenſus:
Et potis Idaliam glacie interſpergere flãmam.
Si vobis natura ſuos iniecerit igneis:
Nec ſit pertęſum thalami/nodiꝗ iugalis:
Quęrite conceſſos diuina lege hymenęos.
Prima autem fiat de moribus/ultima fiat
Quęſtio de forma, dotemꝗ exquirite qualem

Országos Széchényi Könyvtár - National Széchényi Library

Antiquo in Latio/veteri vel in Hellade mille
Mille olim q̃ſita procis noua nupta parabat.
Quis non Euadnes citius caperetur amore/
Vt Cato illius digito ſuluum inderet aurum:
Q; natæ Auguſti/cuius gratiſſima forma.
Proteſilae tuam quis non velit ante maritam/
Q; Leda genitam:cuius pulcherrima:cuius
Et ratibus mille/& bello repetita decenni?
Aut quis non vilem mundi muliebris amictũ/
Et tenuem cophinum priſcę de more Sabinæ
Optarit potius caſta cum coniuge ſecum
Ferre domũ:tua cũ baccata monilia/cũcũ
Inclyta hydaſpeis aggeſta cubilia gemmis
Antoni coniunx/Aegyptiq; ultima regum/
Obſcęnos tecum ſi fers Cleopatra furores?
Celibe ſi vultis vitam traducere lecto:
Continuo caſtis reſtinguite fontibus ignes:
Et veneres gelido veneres ſubmergite fluctu/
Qua patet ad boreã ſemper glacialis hiberne.
Peruolitẽt mentẽ atq; oculos/facibuſq; malignis
Inſtillare velint tacitum in prȩcordia virus
Aligeri fratres/puerorum turba volantum:
Vos ſubito ut leuibus diffluerit aera pennis
Turba nocens/duro pennas prȩcidite ferro.
Ferrea mens nulli Veneris obnoxia culpæ.
Enſis adeſt iuuenes/quo mollis in aere penna
Deſecta eſt:q̃ neruus agens/volucreſq; ſagitta

Diffractę/rutilęq; faces:erycina cũ lampas
Exincta/in liquidã reſolutaq; protinus auram.
Tum loca diuerſo cœlo quęrenda/ſalubris
Aeris in ſpacijs:alia & regione manendũ eſt:
Ex animo ut citius facies aboleſcat amata.
Nuncũ luminibus committite lumina.quando
Lenis amor quem quis dudũ frigere putaret/
Sæpe arſit vultu coſpecto:atq; illice forma
Exciuit flammas:quantaſq; ſub Ilio alto
Nec Tenedos vidit:neq; incola Tyburis alti
Spectauit:ſęuo eſt cũ Roma incenſa Nerone.
Vertenda eſt facies:nec blando verba ſuſurro
Excipienda.plagis quis non caperetur iniquis
Quas menti ſeper vacuę/ſemperq; petenti
Illecebram ſenſus/fallax amathuſia tendit?
Nam fugitare licet laſciui rhetia amoris:
Atq; alio mentem/alio conuertere ſenſus.
Spectandũ inſtabile hoc q̃dunq; hic degit æui
Delitiũ & vanũ/& fluxũ/mixtumq; dolore:
Succurrat cũ nulla homini ſyncęra voluptas.
Anxia/ſollicita/& gemebundi plena timoris
Q; ſiet ipſa Venus/dira & cũ matre Cupido:
Q; vanis ſemper ſimulachris ludat amantem:
q̃q; magis ſitiens bibat/hoc magis ęſtuet: atq;
Tam magis ardeſcant viuis præcordia flãmis.
Tormenti genus infœlix/acherontia turba
Quod nuncũ aſpexit: q̃ nullaꝫ affligere quẽcũ

Országos Széchényi Könyvtár - National Széchényi Library

Fama eſt inferna dirarum a ſede ſororum:
Ipſe ſiti in medijs ardebat Tantalus undis:
At nunc̄ refugas labris comprẽdere lymphas
Olli poſſe datum. ſed cũ ſe gurgite merſat
Altius hic: vaſto & caua guttura pandit hiatu
Humorẽ abſorbens/auidas ſitis aſpera fauces
Tũ magis excruciat. nec̄ eñ de fonte liquores
Prõpſit acidalios gelido venus: īproba ſũpſit
Ab calida phlegetõtis aqua: quæ ſemp opacos
Conuoluit fumos/ignes/incendia/flammas.
Nec vobis animo exciderit/nec corde tenaci:
Q; multis olim exitium mortalibus ingens
Attulerit/regna & deleuerit inclyta cæcus
Humana in mẽte exercẽs ſua ſceptra Cupido.
Ante oculos etiam macies verſetur amicam
In faciem: ſucco tum ſucceſſura ſalubri/
Cum ſenium rugas ſecum portarit aniles.
Quod certe et morbi/miſerec̄ incõmoda vitę
Ingeminant: fœda ut confecta cadauera tabe
Nunc ſpectes: albo quę iã roſa mixta liguſtro
Punicea exornans/miſeros captabat amãteis.
Hinc operę p̄cĩũ eſt/mortis meminiſſe tremendę:
Terribili excindit quę vitę gaudia falce.
Sic mors flagranteis compeſcit frigida curas
Tempore nõ certa/& certo rapidiſſima curſu.
Hinc ſubeant animum æternæ ſub tartara pœnę/
Quis venus & veneris male dulcia furta ſecuti
Plectuntur. Subeat æternę gaudia palmæ
Innumeris ditata bonis. Exempla virorum
Adcedant: venerẽ immũdã qui verbere torto/
Et ſilice/& rigido domuerunt ſępe cubili.
Quic̄ niuem inſiliens Veneris ſuperaſſe calores
Dicitur occurrat: retegens noua ſemina fraudis
Infernę. Necnon qui cęci ſpicula amoris/
Quic̄ illas quondã ſub inani pectore curas
Conſertas ſpinis/Erycinę munera ſæuę
Deludens ſeſe in ſpinas detruſit acutas..
Et qui fallacis tempſere Cupidinis arcus
Obrepant menti: dum nudę corpora terrę
Collidunt: auidic̄ ferunt ieiunia ventris.
Vos etiam monitos iuuenes/iterumc̄ iterumc̄
Optarim: obſcęnum caſto ut pellatis amorem:
Pellitur ut clauo clauus. nec ad alta Platonis
Vos ſpectra/ętherię aut veneris ſiulacra rlego.
Quare quicunc̄ es: tibi iam ſuccurrat amator
Humani generis/ſoboles æterna parentis
Aeterni: & Marię ſoboles pulcherrima caſtæ.
Hũc redama: aſpiciẽs fœdatos puluere crineis:
Atc̄ coronatam dumis pungentibus illam
Frontẽ illam/nutu totũ quæ illuſtrat olympu3:
Quęc̄ catenatum nutu tremefecerit ortum.
Aſpice purpureo madefactũ ſanguine corpus/
Diſiectũc̄ latus/diſtentac̄ brachia clauis/
Tranſfixaſc̄ manus/plantaſc̄/ſacric̄ cruoris

Országos Széchényi Könyvtár - National Széchényi Library

Aſpice multiplices undanti flumine riuos.
Scilicet hæc rerũ omnipotens/ q̃ temperat orbẽ/
Matris Acidalię flammas/querumq; peroſus/
Pertulit: eriperet te te ut de faucibus orci:
Vt ſecum æternę ſequereris gloria palmæ.
Quę caſtus prębebit amor ſine fine futurus
Fœlix:æternoq; arſurus munere fœlix.

FINIS.

In martyrem LAVRENTIVM
Ioannis Franciſci Pici Mirandulę do
mini &c. HYMNVS.

Huc iuuenes/huc ferte ſenes per romula greſſus
Mœnia:& antiquã Laurentĩ inuiſite ſedem:
Cũmunemq; vocate Deũ/precibuſq; fauere.
Cingite fronde comas: non qua peneia laurus
Vana triumphalis nexabat ſorta coronæ:
Nec iam littorea prętexit tempora myrto:
Neu dionyſiacis vireat frõs preſſa corymbis:
Aut apiũ crineis/vetus aut oleaſter inumbret:
Sed quibus ornatur palmarum diues Idume.
Illis ite precor redimiti tempora ramis.
Nam palma aduerſa mole ut curuata reſurgit:
Preſſaq; põderibus ſurſum ſinuatur in auras:
Semper & ætheriã conando euadit in oram.
Non ſecus aduerſas vires phlegetontis auari
Diſiecit Laurens: & quod natura tremendum
Oppoſuit pondus/ magno luctamine vicit.
Eia agite ad cantus properate:altaria circum
Iam referũt laudes Laurentĩ atq; inclyta facta:
Laurentĩ laudes referunt/ut ſęua furentis
Auguſti imperia/ & triſteis contempſerit iras.
Vtq; animo ingenti veteres donaria templi
Theſauros/miſeriſq; argenti pondus & auri
Diſtribuit:rigidę neue illos tempora brũme
Vexarent:neu torqueret crudelis egeſtas.
Vt duras hilaris ſub iniquo iudice plagas/
Verberaq; & luſus:ut ſęuos mille dolores/
Ingenteſq; minas:ut mille obprobria lætus
Pertulerit. Tu tortores inuicte tremendos/
Tu Decĩ horrendos faſces/latiamq; ſecurim
Exuperas pręſtans animi. Tu temnere doctus
Illecebras vitę fluxas:doctuſq; ſalubri
Merſare in fluuio verę pietatis alumnos.
Tu clarum cæcis tenebroſo in carcere lumen
Orbibus/extentaq; manu/ſignoq; fideli
Reſtituis. Non te infido Iudæa veneno
Infecit rabies. non torruit ipſe tyrannus
Nequicq; mortẽ intentans:dũ viſcera vulgo
Nudat:& ambuſtos agit in prærcordia torres.
Salue ſancte pater / ſalue decus addite magnis
Cœlicolis:victor flãmarum/victor & orci /
Altaq; romuleis emiſſus in aſtra fauillis:
Da pater in ſuperaz/ faciliſq; dexterq; p̃eamur

Országos Széchényi Könyvtár - National Széchényi Library

Qua frueris/noſtra ut reuehant lumina lucem.
Da cœlo nobis poſſit demittier alto
Ignis quo Decij torres/tormentaq; rides:
Ignis ab extremo tibi iam demiſſus olympo:
Quo detur ridere leuis mala gaudia vulgi:
Inſontiq; minas & mille obprobria corde/
Atq; vices rerum varias/& inania vota/
Pellere eq; inſanis ericyna incendia membris.
Nec noſtras cruciet menteis ſceleratus habẽdi
Ardor: & humanę laudis male ſana cupido:
Noſtraq; diuinis flagrent prȩcordia flammis.

FINIS.

BAPTISTAE MANTVANI

Carmelitæ theologi/ad reuerendiſſ. & illuſtriſſ. Sigiſmundũ Gonçagan, pto notariũ Elegia in AMOREM.

Conſuluit pietas ut te Siſmunde/monerem:
Cõmunem iuuenum ne ſequerere viam:
Omnis enim tenera puer ut lanugine vernat:
Perdere in inſano tempus AMORE ſolet.
Quo caueas igitur ſcelus hoc/animiq; venenũ/
Quid ſit Amor paucis inſtituare modis.
Mentis amor vitium iuuenile: cupidine formę
Viſu animi robur debilitante ſatum.
Hoc ubi corda premẽs humana/tenacius hæſit:
Obligat impoſito colla ſubacta iugo.
Et trahit in facinus Veneri quodcunq; videtur:
Nil veritum leges/imperiumq; Dei.
Res horrenda facit licitum ſcelus omne videri:
Sic iacet affectu mens hebetata malo.
Vt notus æſtiuis obnubilat aera nimbis:
Ac tenet oppreſſum ſole latente diem:
Sic Amor ante oculos animi velamina tendit:
Et trahit in cęcum pectora noſtra chaos.
Hinc ſecurus amans per aperta pericula fertur/
Quę niſi mentis inops nullus adire velit.
Hic poſitis noctu ſcalis/ſuper alta domorum
Tecta ſalit: getico dum riget aura gelu.
Hic iacet in latebris: loculoq; reconditus arcto/
Spem titubans inter fluctuat atq; metum:
Pugnat in ambiguo ſententia pectore duplex:
Vellet amore frui: vellet inire fugam.
Ille ſubit gladios: & pro muliere duellum
Mox init egeſtam ſanguinolentus humum.
Fit pecus omnis amans: dum pro ratione libido
Iudicium nutu temperat omne ſuo.
Quiſquis enim viuit ſine lumine mentis & uſu:
Fert hominis vultus/ingeniumq; feræ:
Eſt pecus: & fallax hominem mentitur imago:
Teſtis opus melior/veridicumq; magis.
Anſer aquis gaudet: ſiluis aper/aere falco/
Legibus humanum conſilioq; genus.

Országos Széchényi Könyvtár - National Széchényi Library

Sirenes /ſatyri/Panes/nymphæq; marinę:
Et Lamiæ humani corporis ora ferunt.
Si videas vultus/homines vidiſſe putabis:
Eſſe feras conſtat ſi intuearis opus.
Hinc igitur fati non ſunt mendacia vates/
Quãdo homini vultus impoſuere nouos:
Qui partim ſenſu/ partim ratione feruntur:
Nec viuunt totos cum pietate dies.
Hi ſunt Centauri: minotauriq; biformes:
Monſtra/quibus duplex ambiguũq; genus.
Talia ſignificant animos in amore iacentes
Continue/in mutum degenerare pecus.
Hinc bouis effigiem ſubit Inachis: æquora ſubter
Latrat: & abſorptas Scylla profundit aquas.
Nyctimene in noctis volucrẽ conuerſa: Meduſæ
Tempora vipereæ complicuere comæ.
Vtq; ſcias quantum valeat ſubuertere mentes:
Inferior nullis cladibus iſte furor.
Aſpice Leandrum ſpacioſa per ęquora nantem:
Furta domus/lachrymas/excidiumq; ſuę.
Suaſit amor Scyllę regno ſpoliare parentem:
Et dare gnoſiaco ſe/patriamq; Duci.
Tanta animo rabies: hoſtem præponere patri/
Conſuluit ſæuo ſæuior angue puer.
Aſpice Theſeæ redeuntia vela carinę
Ferre Iouis neptes (furta ſuperba) duas.
Crudeles caſus/triſtemq; attende rapinam:
Nec ſeruaſſe datam fœdera vana fidem.
Quid referam Cynirę coitũ? quid Biblidis ignẽ?
Et ſcelera admiſſo Paſiphaça boue?
Phaſias hoſpitibus dedit aurea vellera grais:
Et ſecuit dura pignora parua manu.
Heu facinus crudele/parens in ſanguine nati
Tingitur: in ſobolem carnificata ſuam.
Ira malũ minus eſt: breuibus quia prętcrit horis.
Longa venenoſus tempora viuit amor:
Viuit: & aſſiduis hominem cruciatibus angit:
Et tenet ardenti corda ſepulta foco.
Cætera quę noſtrũ dicit mortalia vulgus
Crimina ſunt longe pernicioſa minus.
His etenim ſatis eſt uni nocuiſſe Cupido:
Vult homines ſaltem pręcipitare duos.
Semper enim tali febrit quicunq; cicuta
Vult alium vitio commaculare pari.
Aſpice q̃ varijs erimantida Iuppiter urſam
Cępit/ut eſt virgo ludificata modis.
Quot ſtuduit verbis Daphnem facũdus Apollo
Flectere: & ardori conciliare ſuo:
Te/cui magnanimo grandes in pectore curas
Parturit antiquę gloria longa domus:
Et cui maiorum laudes calcaria ſubdunt/
Vt ſtudeas atauis non minor eſſe tuis:
Hanc decet ex animo penitus cõuellere peſtem:
Et ſepire omnes/ne feriare/vias.

Országos Széchényi Könyvtár - National Széchényi Library

Ac vitare locos puer hic ubi retia tendit:
Atq; ubi in insidijs ipse latere solet.
Retia sunt iuuenum: vultus/& amabilis ætas:
Quę rapiunt sensus illaqueantq; nouos.
Corda retundit Amor: generosa negocia frangit:
Nec nisi fœmineum mente volutat opus.
Grandibus inceptis/studijsq; virilibus obstat:
Nec probat heroa fortiter acta manu.
Negligit insignes quę sunt paritura triumphos:
Et decora/& titulos extimat esse minus.
Delicias/unguenta/iocos/& inertia laudat
Ocia: & ad phrygios fila reducta modos.
Inuidus AEneam libycis tentauit in oris
Sistere: ne in Latium prosequeretur iter:
Ne iacta Imperij primordia poneret Alba.
Vnde sata est orbis Roma futura caput.
Aestuat ãmissa Chryseide magnus Achilles:
Languet: & argolicis ferre recusat opem.
Sic Amor elatam studuit subuertere mentem/
Vt Venerem graios poneret ante Duces:
Vt iuuenis tantum decus obscuraret: & arma
Græca forent lęso debiliora Duce.
Et quia nudus Amor/studet exhaurire sequaces:
Eximias luxu dilapidante domos:
Hinc ubi quis lautis minuit patrimonia mensis/
Ambulat attrita tristis inopsq; toga:
Et quas cura patrum multis sudauerat annis/
Fœmina longęuas una triumphat opes.
Et quoniam puer est: leuium solatia rerum/
Qualia blandicię/basia/carmen amat.
Et quia pennatus: cito mobilis. & quia cæcus
Præcipiti fertur per scelus omne gradu.
Et quia fert arcus/mucronigeramq; pharetram:
Atq; facem: mala mens/ingeniumq; ferox.
Incipit a risu: curis coalescit amaris:
Desinit in lachrymas improbus iste furor.
Quisquis amas igitur: cp̃q; cp̃q; fortuna secundet/
Et facilem puppi det leuis aura viam:
Sis memor euentus: versaq; relabere cymba/
Peruia tranquillo dum sinit unda freto.
Et caue: ne subita maris inuoluare procella/
Dum tonat ardenti fulminis ira polo.
Hæc habui ad p̃sens: tibi quæ memorãda putaui:
Dum cupio ad summũ promoueare decus.

FINIS

Eiusdem in VENEREM heroicũ.

Flãma latẽs venis Venus est: furor ossibus hęrẽs.
Scit Paris: AEneasq; pius: scit durus Achilles:
Alcidesq; Iouis proles: scit Iuppiter ipse/
Sæpe feræ insidijs factus fera/cygnus/& aurum.
Scit crudelis idem Theseus: victorq; Medusæ:
Cuius adhuc retinent illustrem sidera prædam.
Hoc regina modo Babylonia/Pasiphaeq;/
Sic Bacchi delusa parens: sic & Phaetontis

Országos Széchényi Könyvtár - National Széchényi Library

Victa cupidineo mater quæ languit igne:
Venatrixq; soror Phœbi: scit Lamia rupes.
Hæc fera adulterium parit: incestusq; nefandos/
Stupraq;/& igne scelus dignũ: q̃ barbara q̃ndam
Abstulit ĩmixtis sulphur quinquurbia flammis.
Nunc lacus est/ ubi tunc homines errare solebãt.
Et qua Pentapolis regio fuit/æquora lentus
Pigra liquor vestit: qui mortua corpora sorbet:
Viua gerit tergo sceleris monumenta vetusti.
Hanc Venerẽ dixere patres: quã spumeus humor
Progenuit: lenicq; salo delata/propinquum
Littus ut applicuit/placido per pectora lapsu
Se insinuans/delubra sibi quæsiuit & aras.
Hinc locus/hinc frater satus est qui tela facemq;
Gestat: & auratis sine lumine militat alis.
Omnibus has natura potens & prouida curas/
Addidit hos stimulos/ atq; hũc animãtibus ignẽ.
Quod p̃stat magis ossa calet/venus acrior urget.
Nam meliora magis prohibens natura perire/
Ad genus augendũ flammis grauioribus instat.
Ast hominem cui plus diuini luminis auctor
Tradidit: & flecti voluit rationis habenis:
Legibus hunc certis iussit cohibere furorem:
Imposuitq; modũ Veneri: ne pluribus una
Nubat: ut unius coniunx sit coniugis unus.
Hinc proles/hinc sancta fides/ & honesta feracis
Copula connubij: legis mysteria nostræ.

Sed Venus hos mores/naturæq; addita fræna
Non patitur: nulloq; potest mansuescere vinclo.
Ite procul iuuenes/simplex & credula turba.
Pręda eritis: dabitis pœnas. Hęc belua Thysben/
Hęc Cynirę natam rapuit: Scyllamq; paterno
Crine ream: Prœti sobolem: Lotidesq; puellas.
Ite viri procul: ite nurus. Hęc belua tinxit
Cæde maritales thalamos & sanguine Lemnon.
Hæc iras/hæc bella parit.
Dicta sub exiguo claudantur ut omnia versu:
Diuitias/animum/corpus necat: inficit: aufert.

FINIS.

In CVPIDINEM nociuum Carmen LVCIANI.

Perdi derat natum genitrix Cythera vagantem:
Anxia sollicito quem dum per compita passu
Quærit: ab excelso tales canit aggere voces.
Errabunda meus vestigia forte CVPIDO
Qua fugiens tulerit/quisquis mõstrarit apto
Indicio: huic merces Veneris libanda ferentur
Oscula. captiuum si quisq; adduxerit: illi
Mox aliquid gaudẽs ultra dabit oscula mater.
Q, reperire queas puerum: bis dena dabuntur
Signa tibi: cautus memori quę mente recõdes.
Huic non candor inest: rubor igneus inficit oẽ
Corpus: & ardescunt acri contenta nitore

Országos Széchényi Könyvtár - National Széchényi Library

Lumina: nec dulces ſequit̃ mẽs ſubdola voces.
Quippe hyblęa ſonus vincit dulcedine mella:
Sed male fallaci reſpondent pectore ſenſus.
Feruidus accenſa ſi quando exæſtuat ira:
Indomitos animos gerit: ĩmanſuetaq; corda:
Seducit verbis: nec vera fatebitur unq;.
Eſt puer ille quidẽ/magno ſed prouidus aſtu:
Ludit & interdum: ſed ludens ſeria tentat.
Dependent humeris criſpi certo ordine crines:
Nec pudor audaci/nec ineſt reuerentia vultu.
Sunt illi paruæq; manus/paruiq; lacerti:
Sed tamen exiguo longos de corpore iactus
Dirigit. ima ferum tęlo ſub tartara Ditem
Perculit: & regem manes ſenſere ſubactum/
Candida cũ ſtygio rapta eſt Proſerpina curru.
Corpora nuda gerit/nullo velamine tectus:
Verę animus vario prudens velat amictu.
Præterea aligero ſuſpendens membra volatu/
Hĩc nymphas petit: ĩde viros: ultroq; r̃ceptus
Viſceribus ſedem ſibi ponit/& oſſibus imis.
Eſt breuis huic arcus/ſed quo fatalis arundo
Vſq; ſub aſtra ſuum ſeruat propulſa tenorem.
Auratam cernes humero pendere pharetram:
Peſtiferoſq; intus calamos: quibus impius ille
Ipſi ſæpe mihi lœtalia vulnera fecit.
Omnia ſæua quidem: ſed cunctis ſæuius illud.
Dextra facem vibrat: miſeras quę iacta medullas
Paſcitur. hæc ipſum ſolem ſuccenderet æſtu.
Hunc ſi nexilibus poteris conſtringere nodis/
Duc arcte vinctum. ñe tu miſerere precantis:
Q̃uis aſpicias manantia lumina fletu/
Decipiare caue: nec ſi ridentia cernas
Ora/graui iubeas laxari vincula nexu.
Q̃ ſi te blandis inuitet ad oſcula verbis:
Effuge. nam labris certũ eſt habitare venenũ.
Si vero facili promittet munera vultu:
Tęlaq;/gnoſiacoſq; arcus/pictamq; pharetrã
Noxia dona time: quicquid tetigere perurũt.

FINIS.

ANTISTENES de Meretricibus Quæ amatoribus omnia bona exoptant: præter mentem/& pudorem. Ex Voliterrano.

Iacobi Bietheni ad lectorẽ. Carmẽ.

Nil Amor eſt aliud blandus/q; vana voluptas:
Et gerit in comitem triſtia mille ſuum.
Ille tibi ſomnos rumpit ſub nocte profundos:
Tranquillam vitam nec ſinit eſſe tuam.
Vt Picus docto cecinit iam carmine vates:
Vates pierij gloria ſumma chori.

Ioannes Schottus Argentinæ preſſit.

M. D. XIII
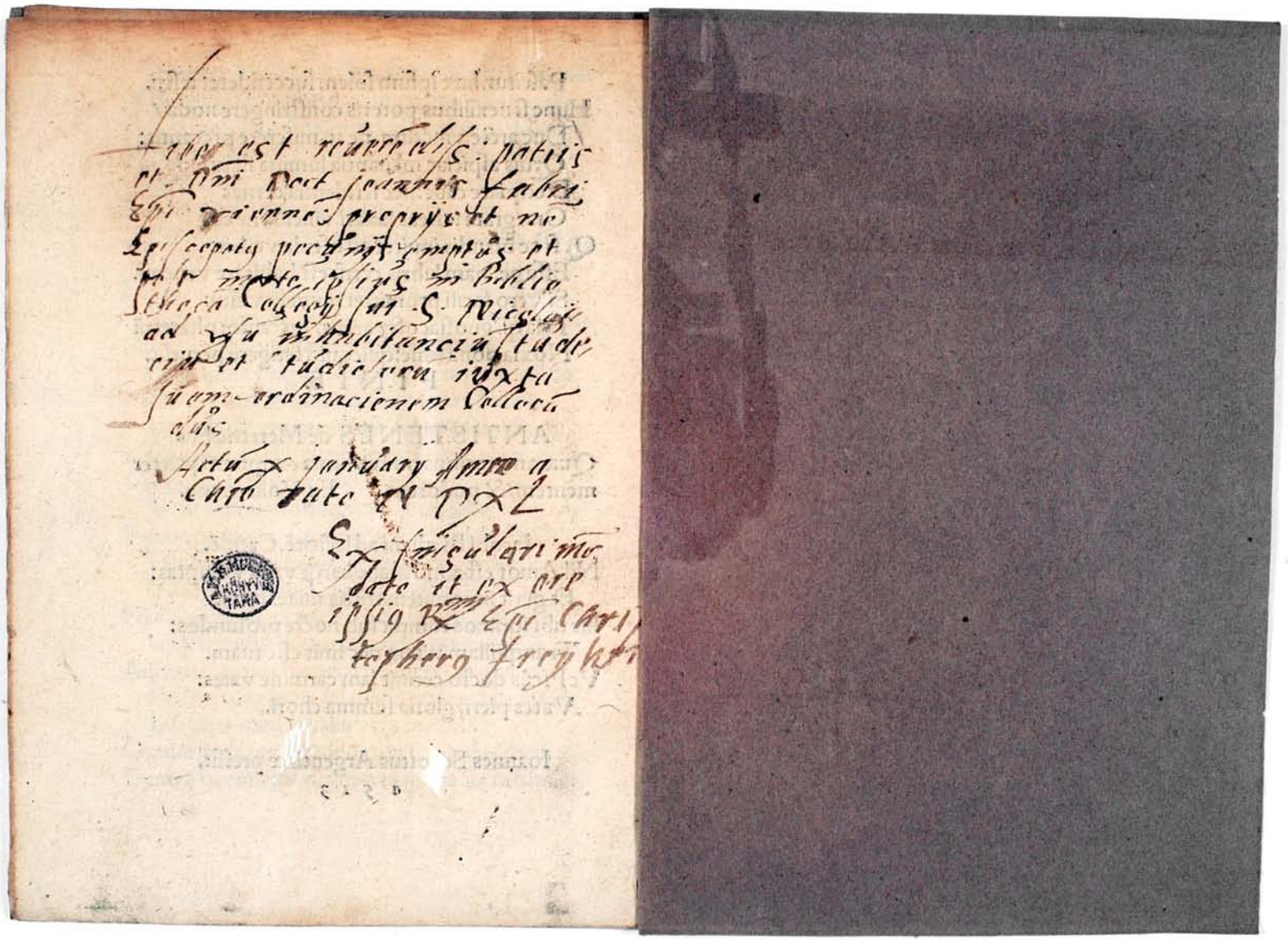
Országos Széchényi Könyvtár - National Széchényi Library